

Fragmentteja informaatiotulvasta

Viime aikoina informaatioalan keskusteluita on monessa tilanteessa värittänyt pohdinta sosiaalisesta verkkomediasta (Web 2.0) ja sen ilmentymistä kirjasto- ja informaatiopalvelualalla (Kirjasto 2.0). Näiden vielä suhteellisen jäsentymättömien keskustelujen ytimessä on keskeisenä ajatuksena informaation tuottamisen, jäsentämisen ja hankinnan tekninen helppous ja yhteisöllisyys. Nämä ideat tukeutuvat usein ajatukseen informaatiotulvan hallinnasta yhteisöllisin keinoin ja työkaluin, mutta samalla ne tuottavat usein yhä uusia erillisiä palveluita ja tiedon organisoiminnin menetelmiä ja välineitä.

Viimeisen 20 vuoden aikana kirjasto- ja tietopalveluiden asiakas on kohdannut luonnollisesti uudistusten ketjun, joka on tuonut kasvavan informaatiomäärän yhä paremmin tavoitettavaksi. Matka luettelokorteista mikro-korttien kautta lainauksenvalvontajärjestelmiin ja integroituihin kirjastojärjestelmiin on jatkumo, jossa käsiteltävä informaation on kuitenkin pysynyt hyvin samankaltaisena. Online-tietokannoista sekä CD-ROM –tuotteista ja näyttöluetteloiden etäkäytöstä on siirrytty Web-teknologioiden hyödyntämiseen. Web-näyttättyy käyttöliittymänä kaikkeen informaatioon ja palveluihin.

Asiakkaan kannalta digitaalisten lehtien, kirjojen ja esimerkiksi konferenssijulkaisujen saatavuuden lisääntyminen lienee suurin sisällöllinen muutos. Samaan aikaan rinnakkaisjulkaiseminen, julkaisujen avoin saatavuus sekä uudet toimijat tieteellisen verkkoaineiston löytyvyyden parantamiseksi ovat herättäneet kiinnostusta. Näitä uusia toimijoita vakiintuneiden kustantajien rinnalla tai yhteistyössä heidän kanssaan ovat esimerkiksi Google Scholar, Scirus ja Research Index. Artikkelit ja konferenssipaperit ovat selkeästi löytäneet paikkansa uudessa ympäristössä. Digitaaliset kirjat ovat mielestäni vielä etsimässä paikkaansa. Tämä paikka voisi löytyä esimerkiksi opiskelun yhteydessä, mutta se edellyttäisi uusia tapoja hyödyntää kirjallisuutta,

joka tukeutuisi saatavuuteen ja aineiston sisäisiin tiedonhaun, jäsentämisen ja kommentoinnin mahdollisuuksiin. Millaisia oppimistehtäviä ja oppimisen tukirakenteita voitaisiin kehittää digitaalisia kirjoja hyödyntäen?

Viime aikainen kehitys on mahdollistanut siirtymisen viitetiedosta kokonaiseen dokumentteihin, ideoista ihmisiin, osallistumiseen sosiaalisiin yhteisöihin sekä keskusteluihin, jotka ylittävät ajan ja paikan rajat. Näin on ollut aina, mutta mahdollisuudet ja aikajänne ovat lyhentyneet erittäin paljon. Uhkaako meitä kuitenkin kaiken keskellä informaatiotulva ja uupumus? Kaipaammeko yhä enemmän suodatusta, valintaa ja yhteisöllistä tiedon jäsentelyä? Onko esimerkiksi aloittavalla opiskelijalla mahdollisuus sosiaalistua omaan alaan, tutustua alan keskeisiin tutkijoihin, lehtiin, kustantajiin ja konferensseihin? Asiantuntija pystyy seuraamaan alansa kehitystä suodattamalla ja arvioimalla informaatiota tehokkaasti. Tämä perustuu käsitykseni mukaan ajan myötä syntyneeseen kokonaishahmotukseen aiheesta. Tässä ajassa uusin tieto on kuitenkin arvossaan ja sitä mahdollisesti painotetaan enemmän kuin vahvaa, laaja-alaista perustietoa.

Mielenkiintoista on nähdä syntykö informaation välittämiseen ja toisaalta jopa sen välttämiseen uusia käytäntöjä. Ovatko ne verkkoyhteisöjä, jotka rakentavat omia informaatioympäristöjään vai virallisia tiedontuottajia, jotka ottavat käyttöön sosiaalisen verkkomedian ratkaisuja? Toisaalta tunnistettavissa voi olla joukko ihmisiä, jotka selvästi rajaavat itsensä informaatiotulvan ulkopuolelle voidakseen tehdä työtä ja kehittyä omien ajatustensa sekä tavoitteidensa mukaan.

Tampereella 28.8.2007

Kai Halttunen